

ISTORIA ROMANILOR, ISTORIE MODERNĂ

Scrisoarea lui Cuza către Napoleon al III-lea: cea mai frumoasă mărturie pe care a lăsat-o Domnul Unirii

În ultima parte a domniei lui Alexandru Ioan Cuza nemulțumirile politicianilor cresc. Reformele pe care le înlăptuise (în special legea agrară) le afectau interesele. Acțiunea împotriva Domnului Unirii a căpătat o formă de manifestare concretă în vara anului 1865, moment în care acesta se pregătea să părăsească țara pentru a merge la băi la Ems, în Germania. În dimineața zilei de 3/15 august, profitând de nemulțumirea negustorilor de fructe și legume din București cărora le-a fost interzisă vânzarea produselor lor prin comerțul ambulant, „monstruoasa coaliție“ a organizat o rebeliune. Aceasta s-a soldat cu devastarea clădirii Primăriei și cu intervenția armatei, în urma căreia au rezultat și victime. Presa franceză, sub influența opoziției, a criticat dur în diverse articole persoana lui Alexandru Ioan Cuza profitând de acest moment.

Sensibil la criticile formulate și la atmosfera nefavorabilă domniei sale, Alexandru Ioan Cuza va expedia la 19 septembrie/1 octombrie 1865 o scrisoare confidențială împăratului Napoleon al III-lea. Textul acestui document este reprezentativ pentru viziunea expeditorului, pentru starea sa de spirit și pentru modul în care domnul Unirii își vedea propria activitate politică închinată reformelor. Domnul Unirii amintea despre împroprietărirea țăranilor, promulgarea codurilor calchiate, administrarea justiției, reorganizarea finanțelor, crearea de spitale, îmbunătățirea în domeniul transporturilor.

București, 21 octombrie 1865

Sire,

*Firman al Înaltei Porți prin care se recunoaște alegerea lui
Alexandru Ioan Cuza ca domn al Moldovei la 5 ianuarie 1859*

„Când Majestatea Voastră imperială a făcut războiul în Crimeea, populațiile de la Dunăre au aclamat drapelul francez cu entuziasm. Am fost convins,

În ce mă privește, că o mare idee, o idee napoleoniană, inspirase această faptă glorioasă. Întrevedeam un țel multiplu, demn de Franța, demn de acela căruia ea îi încredințase soarta sa: de a înăbuși proiecte amenințătoare pentru echilibrul european, de a reînșufleți Orientul prin principiul naționalităților și de a arunca în această lume bătrână semințele roditoare de progres. Tratatul de la Paris a venit curând să confirme speranțele noastre. Constituția politică a Moldovei și a Valahiei și viitorului poporului român au primit garanții serioase. Această nouă ordine de lucruri cerea un om nou: concetățenii mei mi-au încredințat această sarcină grea. Am primit-o ca o datorie și cu convingerea că voi fi încurajat, susținut de acela căruia îi atribuim, (odată) cu România recunoscătoare, inițiativa unei schimbări politice atât de prețioase pentru țara mea.

Firman al Înaltei Porti prin care se recunoaște alegerea lui

Alexandru Ioan Cuza ca domn al Țării Românești la 24 ianuarie 1859

M-am «apucat» curajos de muncă, am găsit Principatelele dezorganizate, autoritatea slăbită, finanțele în dezordine, moravuri politice ce purtau urma vătămătoare a ocupațiilor străine, spiritele agitate, istovite, puține resurse în lucruri și în oameni, cu ambițiile unui popor mare și pasiuni politice surde la orice povață de prudență. Pe de o parte, era trebuință «să se înceapă o» organizare, «dar» cu mijloace insuficiente, pe de alta, era trebuință să se țină treaz patriotismul românilor, punând totodată limite cumpătate aspirațiilor arzătoare ale spiritului național. După șase ani de eforturi și de trudă neîncetată, am «oare» dreptul de a mă arăta complet satisfăcut de rezultatele obținute? Evident, nu! Nu vreau să pretind că guvernarea mea să fi fost scutită de greșeli, să fi dezrădăcinat toate abuzurile, să fi vindecat toate rănilor, ca reorganizarea țării să fie terminată. Cred chiar că aș fi putut face mai mult și mai bine dacă n-aș fi fost stingherit de unele complicații din Constituția dată Principatelor Unite și dacă n-ar fi trebuit să mă preocup fără încetare de obstacolele create parcă într-adins în calea mea de către Puterile vecine, care vor vedea totdeauna cu ochi răi dezvoltarea

prosperității României și, mai ales, răspândirea la frontierele lor a ideilor civilizatoare ale Occidentului.

Ocaua lui Cuza

În aceasta, Sire, constă secretul acelor piedici și acelor agitații care par să fi descurajat pe susținătorii noștri cei mai simpatici. Exemplul Greciei, după mai mult de treizeci de ani de monarhie constituțională, poate totuși demonstra că nu este deloc posibil de a improviza reorganizarea unui stat hărțuit de influențe străine, nici de a improviza educația politică a unui popor făcându-l să treacă dintr-o dată de la un regim patriarhal la un sistem de guvernare pe care nu-l admite temperamentul unor anumite națiuni, chiar dintre cele mai civilizate. Din fericire, progresul are legi invincibile. În ciuda greutăților, cu toată lipsa noastră de experiență, cu toate greșelile noastre, România a progresat. Am fost destul de fericit de a fi realizat Unirea, visul secular al românilor, de a fi restituit țării mele a cincea parte din teritoriul său, uzurpată de călugări străini, am făcut dintr-un milion de clăcași un milion de proprietari și cetățeni.

Am promulgat coduri calchiate pe Codul Napoleon, care stabilesc efectiv egalitatea tuturor în fața legii și drepturile egale ale tuturor în familie, care impun căsătoria civilă și înfrânează divorțul. Am dat străinilor dreptul de proprietate. Administrarea justiției, care lasă mult de dorit, se îmbunătățește sub influența Curții de Casație. Reorganizarea finanțelor noastre, angajate în încercări pe care le consider premature, nu a răspuns așteptărilor mele: Curtea de conturi și Casa de consemnațiuni vor asigura succesul unor reforme devenite foarte urgente. Am făcut instrucțiunea primară obligatorie și gratuită, am instituit sistemul zecimal, am creat spitale, școli pe care Majestatea Voastră a binevoit a le onora cu încurajările sale. Am mărit rețeaua căilor noastre de comunicație; am construit poduri, care lipseau aproape peste tot; o linie de patru sute de kilometri căi ferate este în construcție, o alta va fi începută la primăvară. Sunt pe punctul de a concesiunea dreptul «de a ființa» o bancă națională. În sfârșit, am vrut ca forțele noastre «armate» naționale să fie temeinic organizate, capabile de a menține în orice ocazie liniștea internă, capabile de a-și ocupa cu cinste locul lor, dacă eventualități, oricând posibile, ar amenința un Imperiu pe care l-au consolidat armele Franței și de soarta căruia sunt legate strâns destinele noastre.

Legea metrologiei in Monitorul Oficial

La alegerea mea, Principatele Unite nu posedau decât patru sau cinci mii de puști rusești, datând din timpul domniei împărătesei Ecaterina, și circa zece tunuri fără valoare, de proveniență turcă, rusă și austriacă. Pulberi, proiectile, capsule nu ne veneau decât din Austria. Nu puteam trage un singur foc de pușcă fără permisiunea sa. Astăzi posed șaiszeci de mii de puști ghintuite cumpărate din Franța, iar cele douăzeci și cinci de mii de puști neghintuite pe care le datorez generozității Majestății Voastre imperiale au fost distribuite comunelor, în care am instituit un serviciu de gardă ce dă populației rurale deprinderea armelor și o pregătește pentru

apărarea căminelor lor în orice împrejurare. Artileria mea numără șaptezeci și două de bucăți de tunuri ghintuite, construite în Franța, după modelele franceze. Acolo unde abia am găsit trei mii de oameni, furnizați exclusiv de clasa țăranilor, rău înarmați, rău echipați, care nu se supuneau decât comandamentelor ruse sau austriece, azi am două mii de grăniceri, opt mii de jandarmi pedestri și călări și o armată regulată de douăzeci de mii de oameni, recrutată dintre toate clasele societății, bine înarmată, bine echipată, capabilă de a fi sporită, prin rezervele noastre duble, la întreitul efectivului său normal și formată la marea școală a principiilor militare ale Franței.

Am creat o turnătorie, ateliere de construcții și de reparații în care fabricăm echipamentele noastre, proiectilele noastre, pulberile noastre, capsulele noastre și care fac față din plin nevoilor noastre. O manutanță va completa curând ansamblul întreprinderilor noastre. Aceste creații considerabile au impus pentru moment țării mari sacrificii, pe care sprijinul patriotic al locuitorilor ne-a permis să le suportăm fără a supraîncărca prea mult bugetul statului. Iată ceea ce am făcut, Sire. Sub influența acestor idei noi pe care le-am deșteptat, a acestor instituții noi pe care le-am creat, educația politică a țării a progresat sensibil. Să ne reamintim ce erau nu demult Moldova și Țara Românească și să vedem ce au devenit, pentru a aprecia marile schimbări ce s-au realizat.

Palatul Cotroceni în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza

Timp de aproape un secol, Sire, Principatele au constituit prada străinilor; când un loc de trecere, când un câmp de bătălie pentru armatele Austriei, Rusiei sau Turciei; aproape totdeauna ocupate militar și devenind de atunci un centru de intrigi a căror fir îl țineau anumite Puteri ostile totdeauna intereselor și un târg obișnuit unde se făcea trafic cu bunurile jefuite de la noi, pentru a îmbogăți Fanarul sau pentru a combate influența occidentală în Orient. Cu veniturile noastre și pe pământul nostru Rusia, stăpână pe atunci a Principatelor, forma în 1854 acea legiune greco-slavă pe care soldații Majestății Voastre imperiale au întâlnit-o în tranșeele Sevastopolului. Este nevoie să spun cât au apăsât asupra țării aceste încercări teribile, mai curând din punct de vedere moral decât din punct de vedere material? Astăzi, Sire, mulțumită sprijinului vostru generos, românii au o existență politică; ei au conștiința drepturilor lor și a datoriilor lor; puțini ar fi printre ei cei care nu s-ar rușina «la gândul» unei protecții străine, care acum câțiva ani încă era căutată ca o onoare. Într-un cuvânt, Sire, poporul român își trăiește de acum înainte propria sa viață, el este român și numai român.

Trusa de voiaj a doamnei Elena Cuza

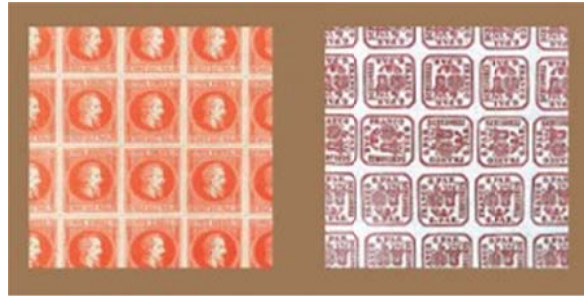
Orice minte nepărtinitoare va recunoaște că de șase ani România a văzut realizându-se transformări mari și fericite.

Aceste transformări nu s-au înfăptuit numai prin eforturile mele și nu exagerez deloc exprimarea gândului meu, atribuind tot succesul puternicei protecții a Majestății Voastre imperiale. În fiecare moment dificil al domniei mele m-am simțit susținut de brațul Franței și m-am deprins să cred, Sire, că sunt unul dintre modestele puncte de sprijin ale acestei mari politici, de care se leagă, sper, viitorul țării mele. Toate actele mele au fost calculate pe această convingere și pe datoriile pe care ea mi le impunea. Majestatea Voastră imperială nu va fi uitat că am primit și urmat exact sfaturi în momentul când războiul din Italia deștepta aspirații atât de arzătoare în Europa Orientală. Tot așa, bizuindu-mă pe sprijinul Majestății Voastre imperiale, am cutezat a impune «aici» la Dunăre principii politice, a întemeia instituții sociale care au săpat o prăpastie între România și foștii săi protectori și care au deschis țării mele calea tuturor progreselor.

*Medalii de aur și argint emise de Banca Națională a României,
care reproduc monedele pe care Alexandru Ioan Cuza intenționa să le
emită în anul 1860*

Dar, de câțva timp, mă simt oprit, Sire, la mijlocul sarcinii mele, și rog Majestatea Voastră imperială a-mi permite să-i expun sincer părerea mea despre dificultățile ce le întâmpin. Fost-am prea temerar? M-am încrezut prea mult în puterile țării mele și în valoarea instrumentelor de care dispun? Sunt eu însumi la nivelul rolului înalt ce mi l-a atribuit Providența? Nu știu! Dar mi se pare că simpatiile câștigate până atunci s-au răcit. Vagi indicii îmi dezvăluiau mai dinainte această situație nouă, când «Le Moniteur» a publicat, de două ori în cursul lunii septembrie, rânduri descurajante sub care aș fi putut vedea, în ordinea de idei ce mă călăuzește, un fel de avertisment cu totul părintesc al Majestății Voastre imperiale, dar care trebuiau să fie și care au fost primite cu o satisfacție «prea» puțin deghizată de către guvernele vecine și cu dureroasă emoție de către țară. Ce intenții au inspirat aceste rânduri? Nu-mi este permis să mă opresc o singură clipă asupra combinațiilor recomandate de presa din Austria, asupra acelor calcule care fac din Principatele Unite obiectul unei compensații teritoriale. Niciodată nu voi crede, niciodată, un singur român nu va vrea să creadă că existența naționalității române independente ar putea fi sacrificată cât timp vocea împăratului Napoleon va fi preponderentă în lume.

*Emisiuni de timbre circulat e  i necirculat e,
din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza*

Dar, s-ar putea, Sire, ca g ndirea Majestăţii Voastre imperiale să se fi plictisit de spectacolul acestor lupte interne, care nu încetează de a pune piedici dezvoltării prosperităţii noastre. Este posibil ca, neput nd judeca dec t după rezultate, Majestatea Voastră imperială să aprecieze că autoritatea mea personală ar fi insuficientă pentru a domina intrigile partidelor  i de a dejuca ambi iile din afară. Dacă a a este g ndirea Majestăţii Voastre imperiale, dacă ea consideră că România trebuie să fie  ncredin tat , fără pericol pentru autonomia sa, unor m ini mai  ndem natice dec t ale mele, sunt gata, Sire, să cobor din tron. Majestatea Voastră imperială să fie foarte convinsă de sinceritatea limbajului meu; eu nu mă supun nici descurajării, nici fricii; afec iunea poporului român  i caracterul meu mă ocrotesc contra acestor slăbiciuni. A  fi fericit, Sire, să accept orice aranjament pe care Majestatea Voastră imperială l-ar judeca favorabil intereselor României, să dau concursul meu oricărei combina ii care ar fi onorată de asentimentul Majestăţii Voastre imperiale  i care ar garanta viitorul patriei mele. Mă voi întoarce cu plăcere în via a particulară, l s nd un tron pe care nici nu l-am r vnit, nici nu l-am căutat, pe care nu l-am datorat dec t stimei compatrio ilor mei  i pe care nu l-am acceptat, chiar din prima zi, dec t ca o povară obositoare. Nu-mi va r m ne nimic de dorit, Sire, dacă retragerea mea poate consolida independen a României, poate da garanții reale prosperităţii sale  i îmi poate asigura stima Majestăţii Voastre imperiale.

Sabia de învestitură a domnitorului Alexandru Ioan Cuza

Încrederea fără rezervă ce arăt Majestății Voastre imperiale va atrage, îndrăznesc a spera, pe a sa. Numai împăratului Napoleon trebuie și vreau să-i cer un sfat. Răspunsul vostru, Sire, va fi, nu mă îndoiesc, o dovadă nouă a grijii voastre statornice pentru țara mea și cu o adâncă încredere vin, în această împrejurare solemnă, să cer puternica protecție a Majestății Voastre imperiale pentru poporul român“.

Vă rog, Sire, să primiți expresia respectului și devotamentului cu care sunt al Maiestății Voastre imperiale
Sire,prea umil și prea plecat servitor,

A. I. Cuza